

Prohnilý svět finančního kapitálu

Ze úspěch v kinematografii není jen otázkou literárních kvalit a filmářské profesionality, dosvědčuje osud nedávných snímků režiséra Jaroslava Balíka. Ty se těšily přízni kritiků a domácích festivalů, avšak ohlas v kinech zůstal slabý. Málokoho přivábila kariéra baťovského učedníka v fezdčovském „retro“ RYTMUS 34, nemnoho zájemců přišlo na KONEČNOU STANICI o domové důchodců. Neupoutané ambiciózní ZRCADLENI, zbytečnou se ukázala nová verze HORDUBALA. Po úspěšném STÍNU LÉTAJÍCÍHO PTÁČKA (1977), se Balíkovi nedařilo nacházet témata, jež by zaujala početnější publikum.

Zdá se, že na nejnovější Balíkovo dílo, s trochu dryáčnickým titulem ŠILENÝ KANKÁN, natočené v koprodukcí s Rakouskem, se konečně usměje plnější hlediště. Realizátoři učinili maximum pro upoutání diváka. Film je doslova napěchován atraktivními exteriéry a interiéry (Alpy, Vídeň, Konoopiště), stínými hereckými výkony, snaží se o výrazný a nápaditý fil-

mový jazyk. Balík tentokrát překvapil rychlým rytmem vypravování, složeného z krátkých, náznakových záběrů, jejich hloubkovou zaplněností, propracovaností, hřívkostí obrazových metafor a synekdoch. Ze zákopů první světové války se ocitáme bleskově na vídeňské ulici, úder billárových koulí pokračuje explozí granátu, obnažuje se bílé maso, zapalují se doutníky, hromadí se zlato, pije se šampaňské, blýskají se zrcadla, houfují se fašisté, teče dělnická krev. Co scéna, to inscenační nápad. Architektovi, kostymérům, maskérům a rekvizitářům se zdařilo skvěle imitovat atmosféru poválečné zkaženosti, požívačnosti, chlipnosti, neřestného přepychu. Kamera často v útočných detailech přibližuje tváře postav, takže se podobají zrůdným maskám. Z hlediska dobového a filmového stylu je Balíkův nový film opravdu mistrným kouskem.

Zánrově se ŠILENÝ KANKÁN blíží křečovitě frašce s brechtovskými cílevědomou tendencí. Předvádí se nám buržoazie v okamžicích agresivního bohtnání kapitálu, ve vši nestoudné žravosti a dravosti. Co ŠILENÝ KANKÁN odlišuje například od proslulého Szabóova MEFISTA, je vcelku jednostranná koncepce postav, v nichž nenalzáme žádný spor. Jsou to žrouti, chamtivci, darebáci z principu, lišící se od sebe jen mírou prohnatosti. Neznají konflikty ani s epochou, ani s vlastním svědomím. Je pak vcelku lhostejné, neporozumíme-li jako diváci vlastní technice finančního machinací, kterými se oba hrdinové — společníci Krumka (bývalý důstojník) a Scholaf (jeho bývalý pučlík) — derou nahoru. Hybným motorem jejich společné kariéry je Scholaf (skvělý Josef Vinklář), člověk s neobyčejným kšeftařským čichem, nízký a nekultivovaný, absurdně pro sebe uplatňující právo na přátelství, lásku, kulturu a důstojnost, kteréžto hodnoty si přeje získat nahrazenými penězi. Krumka (Karel Heřmánek), představuje aristokraticky chladnokrevné individuum, obratně se pohybující v salónech vyšší společnosti. Z galerie byznysmenů se vyděluje racionálně uvažující manažer Sedláček (výborně zahráný Janem Teplým), se smyslem pro „etiku čachru“ a dále bankéřova dcera Helena, odraťovávající si komplex své třídy účastí na proletářských schůzích.

Vědomá schematičnost konfliktů a figur (účelně vynahrazovaná zmíněnou expresivitou obrazu, a někdy až samoúčelně — zvláště v návratech vládních vzpomínek — „rozšlehanou“ stříhovou skladbou), ovšem postihuje i modelové zachycení druhé strany třídní bariéry. V takto zjednodušeném vzorci zby-

la na dělníky jen díloha beztvářá hlučící maso, vedené neprozřravými sociálně demokratickými vůdci. Je ovšem pravda, že ŠILENÝ KANKÁN ani nechce být důkladnou společenskou epopejí ve stylu například Déryho a Fábriho NEDOKONČENÉ VĚTY či Pujmanové LIDÍ NA KRÍŽOVATCE, kde se všem společenským třídám dostává objektivního místa. Spokojuje se s pamfletickou přímočarostí.

V silách námětu (novelu Roberta Müllera zpracovali do scénáře Hannes Zell, Jiří Fiedl a Jaroslav Balík), zřejmě nebylo stvořit z figur opravdové postavy, pozvednout je do živoucích typů, bohatých vnitřní dialektickou protikladností. Snad proto zůstal Balíkův snímek za uměleckou univerzálností citovaného MEFISTA i za filozofickou podnětností filmu Martina Hollého SIGNUM LAUDIS, s mnohovýznamovou postavou kaprála Hoferika.

ŠILENÝ KANKÁN však patří k nejpozoruhodnějším českým filmům loňské produkce. Právem obdržel na FČSF v Ostravě zvláštní cenu a Josef Vinklář navíc Cenu za nejlepší mužský herecký výkon.

JAROMÍR BLAŽEJOVSKÝ

SLOUŽIT VĚCI MÍRU

První tajemník Svazu filmových pracovníků SSSR, národní umělec SSSR Lev Kulidžanov, který je v Československu na pracovní návštěvě, řekl zpravodaj ČTK před nacházejícím Světovým shromážděním za mír a život, proti jaderné válce:

„Otázkou míru, to je v dnešním světě vlastně nejdůležitější otázka. Těžké na tom je, že ji musíme projednávat s lidmi, kteří si hrají s ohněm jako bez rozumu. A tato hra může skončit celosvětovým požárem, v kterém může shořet veškerá lidská civilizace. Myslím, že každý poctivý umělec, který má svědomí a čest, ví, kde je jeho místo. Ví, do jakých služeb dát své tvůrčí schopnosti. Jinak se stane zrovna takovým a řekna to slušně „nerozumným“ v řadě těch, kteří chtějí uvrhnout naši planetu do záhuby. Nejsou to z mých úst jen slova filmáře, ale také dědečka tří vauček. Přezírám lidi, kteří nechápu, co světu hrozí. A v této situaci nemohu než popřát nacházejícímu Světovému shromáždění za mír a život, proti jaderné válce v Praze dělné jednání, zakončené úspěšnou domluvou mírumilovných zástupců všech kontinentů. Sovětská filmaři natočili už ne jeden film bojující za svět bez války. Myslím si, že každý umělec, který chce svou prací probudit v lidech dobré city, slouží věci míru. A těmito prostředky chceme i my podporovat myšlenky Světového shromáždění.“

Znalý výkon dirigenta

Program Strážnice

Rada Jihomoravského KNV schválila 24. května program 39. mezinárodního folkloristického festivalu Strážnice 1984. Mezinárodní folkloristický festival se bude v roce 1984 konat ve dnech 29. června až 1. července a Dětská Strážnice 29. června 1984. Festival bude věnován 35. výročí vydání zákona o socializaci zemědělství a 40. výročí SNP. V programu festivalu budou pořady: Otvírání studánek (folklór jihovýchodních Čech), pořad stylizovaného folklóru (odbojové tradice našeho lidu), dále pořad vesnických skupin Plody země, pořad zahraničních souborů Písňe a tance přátelství (počítá se s účastí SSSR, BLR, RSR, Řecka, Finska, Jugoslávie), pořad hudebního folklóru Hudci, milí hudci a pořad Písňe vyprávějí příběhy. Dětská Strážnice má v programu pořad Děti a dospělí a Děti Slovácka. (vhk)

krátce z kultury

SOLISTKA opery Státního divadla v Brně Jitka Pavlová odcestovala do Lipska. Se zdejší operou bude hostovat ve Švýcarsku, kde vystoupí ve Wagnérově Tristanu a Isoldě. (zi)
UČITELE základní školy na Leninově ulici ve Vyškově i z ostatních vyškovských škol připravili jako svůj dárek k Roku českého divadla představení Tylový báchor-

K

Neděl
ry a ode
divadla,
patří k
siky.

V čtr
[3. 5. 18
ky každ
vité pos
režisér
rodní u
Hejnová
moru. T
inscena
charakte
prokazu
premiér
ným Ty
představ
Bedřicha
zara, Jo
Orchestr
představ
zleva: B
rová.

Ús

Dne 24.
v Brně již
osvědčený
chovné či
přehlídky,
sedm sou
Městské k
Neumann
představil
informaci
dých přiro
ce je dob
vy vztahu
životnímu
Obvodní
středisko
výchovný
mateřskýci
cítělivě ko
zvláštnost
ní základ
Lalk sotv
všel a vše
podářství
pina autor
la tuto pr
a přitažliv
nial pro